

SARCINILE TEATRULUI SOVIETIC ÎN ETAPA ACTUALĂ*

Literatura și arta sovietică sînt organic legate de politica Partidului Comunist, de viața poporului și de lupta sa. Intelectualitatea sovietică, alături de întregul popor, încearcă acel sentiment de bucurie pe care ți-l dă unitatea forțelor morale și politice, sentiment trezit de pregătirile în vederea celui de-al XXI-lea Congres al Partidului Comunist.

Sentimentul de bucurie de care este cuprinsă întreaga țară, sentimentul de încredere în propriile forțe sînt datorate faptului că poporul sovietic, sub conducerea partidului comunistilor, săvîrșește noi fapte de eroism, repurtează noi victorii. Uniunea Sovietică — luptător dîrz și neînfricat pentru pace, prieten credincios și dezinteresat al tuturor popoarelor care luptă pentru un viitor mai bun — și-a cucerit dragostea și respectul profund al sutelor de milioane de oameni.

Grandioase sînt realizările poporului nostru. Dar și mai grandioase sînt perspectivele patriei noastre. Comunismul nu mai constituie un viitor îndepărtat. Dintr-un vis, comunismul a devenit realitate. Tot mai sus se înalță soarele victoriei noastre, învăluind în lumina razelor sale întreaga lume. Fiecare zi ne apropie tot mai mult de comunism.

ARTA SOVIETICĂ — CRAINIC AL LUMII NOI

Teatrul sovietic este un rod al revoluției socialiste. Formarea și dezvoltarea teatrului nostru sînt rezultatul unei lupte perseverente și stăruitoare a partidului pentru înfăptuirea revoluției culturale în țară, pentru crearea unei culturi noi, socialiste.

Pentru prima oară în istoria artei, teatrul a fost pus în întregime în slujba oamenilor muncii.

O particularitate fundamentală a teatrului sovietic este legătura sa indisolubilă cu poporul, cu lupta pentru construirea comunismului. Aceasta își găsește expresia în repertoriul, în conținutul ideologic și artistic al teatrului nostru, a cărui esență este determinată de mărețele și nobilele țeluri ale luptei pentru victoria noului asupra vechiului.

O particularitate deosebită a teatrului sovietic este partinitatea lui, conținutul lui de idei.

Baza creației noastre artistice este metoda realismului socialist, care imprimă teatrului sovietic multinațional un caracter cu adevărat popular.

Arta teatrală sovietică se dezvoltă cu succes în toate republicile unionale și autonome surori. Noi vedem în aceasta legea principală, specifică culturii socialiste în ansamblu.

* Extrase din raportul prezentat la Conferința unională a oamenilor de teatru din U.R.S.S. (din „Sovetskaia Kultura”, 9 oct. 1958).

Am avut deseori prilejul să călătorim prin țară, să observăm și să studiem viața teatrală din republicile-surori. Am avut prilejul să mergem și peste hotare, să cunoaștem cultura și viața teatrală de acolo. Și, pe baza unei studieri obiective, nepărtinitoare, a faptelor se poate afirma că orice republică sovietică soră se poate întrece fără teamă cu orice stat capitalist, în domeniul dezvoltării și activității teatrului.

Numai prin ignoranță și rea-voință se pot explica afirmațiile criticilor străini care, denaturând faptele sau neînțelegând esența lor, încearcă să acuze teatrul sovietic de uniformitate, schematism și alte păcate. Aici nu avem posibilitatea să înșiruim operele variate și originale ale artei noastre teatrale din ultimul timp, realizate cu o autentică măiestrie și talent.

Mulți își amintesc, de pildă, de spectacole ca *Orologiul Kremlinului*, reluat la M.H.A.T., *Izvorul veșnic* la Teatrul Mic, *Anul furtunos* la Teatrul de Dramă „A. S. Pușkin“ din Leningrad, *Marele Kirill* la Teatrul „E. B. Vahtangov“. Fiecare din aceste opere lasă o urmă adâncă în conștiința spectatorilor.

La Teatrul Mossoviet puteți vedea spectacolul cu piesa *Zări nesfirșite* de N. Virta. El este pătruns de un convingător caracter publicistic-artistic, care nu numai că nu destramă țesătura realistă a spectacolului, ci, dimpotrivă, intensifică rezonanța lui actuală.

Dând dovadă de cutezanță creatoare, năzuind spre căutări neobosite ale noului, teatrul „V. Maiakovski“, în ciuda unor eșecuri sporadice, tratează cu perseverență tema contemporaneității. Spectacolele realizate de acest colectiv dau naștere la discuții însuflețite.

Dacă ne-am adresa teatrelor din republicile-surori, am putea găsi opere dramatice valoroase din punct de vedere ideologic, impresionante din punct de vedere creator și variate prin rezolvarea artistică, ca de pildă: *Golful lui Ilici*, la Teatrul „M. Azizbekov“ din Baku, *Fiica Gangelui* la Teatrul „H. Hamza“ din Tașkent, *Sub același acoperiș* la Teatrul „G. M. Sundukean“ din Erevan, *O fată veselă* la Teatrul „I. Franko“ din Kiev, *Oedip-rege* la Teatrul „S. Rustaveli“ din Tbilisi, *Fiul rățâcitor* la Teatrul „Kinghisepp“ din Tallin, *Musa Djalil* la Teatrul din Kazan, *Cintecul Sofiei* la Teatrul din R.A.S.S. Osetină de Nord, *Barometrul indică furtună* la Teatrul din Ulan-Ude.

Și în multe teatre regionale creația teatrală este variată.

Fără de o asemenea diversitate a caracterului artistic al realizărilor, față de un asemenea belșug de variate talente actoricești, cum se poate oare vorbi despre uniformitatea artei teatrale sovietice?

În anii Puterii Sovietice, în teatrul nostru s-au format și s-au dezvoltat numeroase cadre remarcabile de actori, regizori, scenografi și alți lucrători în domeniul artei teatrale.

Astăzi, sîntem datori să spunem un cuvînt cald la adresa tuturor celor care au făcut atît de mult pentru teatrul sovietic, care l-au creat prin talentul, entuziasmul și munca lor neobosită.

Arta Țării Sovietice, a țărilor de democrație populară, a atins culmi înalte. Ea luminează calea viitorului, însuflețește la luptă, trezește cele mai nobile și frumcase sentimente, vestind întregii lumi ziua de mîine, afirmînd acel adevăr măreț, atotbiruitor, că nu este departe timpul cînd exploatarea și violența vor dispărea în întreaga lume, cînd vor sosi mult așteptatele vremuri ale păcii și fericii depline, pentru care luptă neobosit omenirea muncitoare, progresistă.

Spectatorul sovietic vrea să vadă pe scenele teatrelor opere care să corespundă intereselor și idealurilor sale, care să-i înfățișeze, prin mijloacele artei, zilele vieții noastre.

(...) Întrebarea firească este: unde se află puternicul suflu al contemporaneității?

Partidul este forța conducătoare a poporului nostru, detașamentul său de avangardă. Partidul este mintea, onoarea și conștiința epocii noastre. Dramaturgia sovietică, arta teatrală s-au inspirat și se inspiră din viața Partidului Comunist. În acest domeniu s-au repercutat multe succese de creație. Dar o temă atât de profundă și plină de vigoare ca tema partidului își așteaptă încă o întruchipare artistică valoroasă.

Sarcina principală a literaturii noastre, a artei teatrale este să trateze neconținut tema partidului, s-o îmbogățească mereu cu creații noi artistice, pline de un nou conținut, vibrant. Înțelegem cu toții ce importanță excepțională va avea aceasta pentru educația comunistă a poporului, îndeosebi a tinerei generații, pentru educarea tineretului în spiritul încrederii profunde în partid, al dorinței de a urma totdeauna partidul și de a desăvârși marea operă a construirii comunismului.

Raportorul se oprește asupra exemplelor de întruchipare a chipului lui Vladimir Ilici Lenin în teatru și cinematograful, avertizând împotriva atitudinii simpliste, superficiale, în rezolvarea acestei sarcini de mare răspundere.

Arta noastră a atins un nivel atât de înalt, încât sîntem îndreptățiți să așteptăm din partea oamenilor de literatură și artă o profundă realizare a chipului lui V. I. Lenin, creatorul partidului și statului nostru.

Dezvăluind rolul educativ al partidului în artă, scriitorii noștri trebuie să vorbească plini de inspirație despre muncă, temelia vieții societății noastre.

Tema muncii trebuie să fie organic legată de teatrul sovietic. Aici nu este vorba să se includă în mod formal o piesă sau două cu tema muncii, pentru a se putea spune că repertoriul este judicios alcătuit, ci de a dezvălui psihologia omului — constructor al vieții noi.

Cu un an în urmă, Uniunea Sovietică a lansat primul satelit artificial al Pământului, fapt care demonstrează uriașele succese ale științei sovietice.

Este o datorie de onoare a literaturii și artei sovietice de a prezenta în toată amploarea lor realizările științei sovietice, de a crea personaje remarcabile de muncitori din întreprinderile noastre socialiste, de reprezentanți ai intelectualității științifice, de activiști de partid, care contribuie la progresul științei și al tehnicii. Arta teatrală trebuie să creeze asemenea chipuri de eroi ai muncii și științei, care să constituie pentru tineret exemple demne de urmat.

În repertoriul teatrelor noastre au apărut lucrări valoroase, consacrate tineretului sovietic. Printre acestea se numără, înainte de toate, piesele lui V. Rozov, foarte apreciate de spectatori. Trebuie să subliniem însă că viața tineretului nostru este mult mai variată decît cea oglindită în artă. Sarcina educării ideologice a tinerei generații prezintă o importanță atât de mare pentru partid și stat, încît trebuie să lucrăm neconținut la teme care contribuie la succesul acestei educații.

Teatrul trebuie să fie tribuna care ajută forțele păcii și dă lovituri necrutătoare ațîțătorilor la război. Nu putem tolera ca temele vieții internaționale să figureze într-o măsură atât de mică în repertoriul multora dintre teatrele noastre (...)

Referindu-se la problema genurilor artei teatrale, tovarășul Mihailov subliniază necesitatea unei munci intense a teatrelor în domeniul tuturor genurilor.

Avem nevoie și de spectacole de tragedie, avem nevoie și de dramă, și de comedie, și de satiră.

Partidul Comunist, Comitetul Central al P.C.U.S. oferă exemple strălucite de modul în care trebuie criticate lipsurile. Pentru un artist este important de pe ce poziții să critice, prin ce prismă să privească diferitele fenomene ale vieții. Dacă dramaturgul și teatrul se situează pe o poziție partinică justă, nici cea mai ascuțită critică a lipsurilor nu va stârni nici un fel de îndoială și se va bucura de o aprobare deplină. Dacă, însă, critica va semăna, de pildă, cu o oglindă deformantă, așa cum s-a întâmplat, bunăoară, în filmul *Un nod strâns* sau în piesa *A există oare Ivan Ivanovici?*, o asemenea critică va stârni obiecții și nu va fi sprijinită.

Nu putem să nu fim de acord cu tovarășii care afirmă că situația spectacolelor satirice, de comedie, va fi îmbunătățită, dacă teatrele vor monta mai multe spectacole de acest gen. Experiența dezvoltării artei cinematografice din ultimii ani confirmă justetea acestei poziții.

Vorbind despre așa-numitele piese de moraburi, raportorul subliniază că succesul sau eșecul unei asemenea lucrări, consacrată temelor din viața cotidiană, este determinat, înainte de toate, de profunzimea cu care sînt rezolvate aceste teme (...)

Sîntem de acord ca în repertoriu să figureze și opere din dramaturgia clasică, și piese contemporane consacrate istoriei. Dar și aici trebuie să păstrăm simțul măsurii. În unele teatre, regii și prinții, slugile lor, hanii și bairii, batîrii întru chipind eroi pozitivi și negativi elimină literalmente de pe scenă eroul zilelor noastre. Pe deasupra, în aceste piese, viața trecutului îndepărtat este idealizată, pierzîndu-se obiectivitatea istorică în aprecierea evenimentelor.

Există numeroase piese interesante în dramaturgia popoarelor din U.R.S.S. Oamenii noștri de teatru uită însă deseori de remarcabilii dramaturgi ai republicilor unionale.

Nu am epuizat nici pe departe întregul tezaur al dramaturgiei clasice străine. Odată cu crearea și consolidarea țărilor de democrație populară s-au deschis noi și vaste posibilități de îmbogățire a repertoriului.

Măreța cultură a Chinei, Indiei, Republicii Arabe Unite, Indoneziei, Birmaniei, Ceylonului, Coreei și a altor țări tăinuiește comori neprețuite. Folosirea culturii, a creației literare și teatrale a popoarelor din țările Asiei și Africii va îmbogăți considerabil paleta teatrului sovietic.

Raportorul s-a oprit pe larg asupra problemelor creației actoricești, subliniind că actorul, ca și oricare alt artist, își cucerește dreptul de a sta de vorbă cu spectatorul, nu numai prin talentul său, prin măiestria sa artistică, ci, înainte de toate, prin bogăția vieții sale spirituale, prin înalta sa principialitate.

Interpretînd piesele din repertoriul sovietic, măiestria actorilor noștri s-a dezvoltat și s-a îmbogățit din punct de vedere ideologic. Referindu-ne la creația actoricească din ultimii ani, se poate spune, de pildă, că I. Ilinski, creîndu-l pe Akim din *Puterea întunericului*, a urmărit ca spectatorul să vadă și să simtă în acest personaj cîtă bogăție de forțe spirituale se ascunde în sufletul țaranului simplu rus. Chipuri ca acela al bătrinei proprietărese Niskavuori, creat de V. Pașennaia în spectacolul *Cuibul de piatră*, chipul colonelului Berezkin în interpretarea lui Vasili Orlov și cel al lui Timoșa — L. Gubanov, din spectacolul *Caleașca de aur* pe scena M.H.A.T.-ului, sînt extrem de grăitoare pentru spectatori.

În spectacolul *Azilul de noapte*, artiștii Teatrului „A. S. Pușkin“ din Leningrad au creat o galerie întreagă de minunate chipuri gorkiene. Creația lui A. Horava în rolul Oedip-rege, a lui G. Nersesean și V. Vagarșean în spectacolul *Sub același acoperiș*, a actriței N. Ujvii în spectacolul *De ce zimbeau stelele?* sînt remarcabile realizări actricești.

Viața cere ca în fiecare teatru să se studieze cu atenție și perseverență și să se dezvăluie posibilitățile și aptitudinile încă necunoscute ale artiștilor, să le fie încercate forțele în roluri noi pentru ei.

Actorii, regizorii și alte cadre de conducere trebuie să se gîndească mai mult la ziua de mîine a teatrului, la formarea schimbului de mîine, să crească cu grijă, să sprijine și să promoveze tineretul actoresc, chiar în cadrul teatrului. Promovarea curajoasă a tineretului este o cheazășie a succeselor viitoare ale artei noastre teatrale.

O importantă realizare a teatrului sovietic este arta regizorală. În teatrul nostru, regizorul are nu numai rolul de a organiza spectacolul, ci și acela de a tîlmăci din punct de vedere ideologic și artistic opera dramatică. Regia sovietică a dobîndit succese mari în realizarea unor spectacole cu un conținut profund și original, cu o formă vie, ceea ce demonstrează un nou avînt al artei regizorale, dezvoltarea continuă a moștenirii lui K. S. Stanislavski și V. I. Nemirovici-Dancenko.

O importantă contribuție la dezvoltarea artei regizorale sovietice a adus-o talentatul artist A. Popov. Este cunoscut rolul său în prezentarea dramaturgiei sovietice pe scena teatrului nostru — să ne reamintim de modul cum a montat piesele lui N. Pogodin: *Prietenul meu*, *Poemul despre topor*, *După bal* și multe alte spectacole sovietice.

Cele mai bune tradiții ale artei regizorale a lui K. S. Stanislavski și V. I. Nemirovici-Dancenko sînt dezvoltate cu succes la Teatrul de Artă din Moscova de către discipolii și continuatorii lor: M. Kedrov și V. Stanișin.

O importantă contribuție la dezvoltarea regiei sovietice a adus-o și N. Ohlopkov.

Spectacolele pregătite de I. Zavadski și cele montate de R. Simonov au constituit evenimente însemnate în viața noastră teatrală.

Montările lui L. Vivien, îndeosebi piesa *Azilul de noapte*, spectacolul lui E. Smilghis, *Am jucat, am dansat*, spectacolele realizate de maeștri ca G. Iura și M. Krușelnițki sînt mărturii grăitoare ale uriașelor posibilități artistice de creație pe baza metodei unice a realismului socialist. Trebuie să amintim și faptul că acești regizori aduc o contribuție însemnată la dezvoltarea teatrului și ca pedagogi în institutele de teatru.

În ultimii ani s-a desăvîrșit măiestria artistică a regizorilor: G. Tovstonogov, distins cu Premiul „Lenin“ pentru spectacolul *Tragedia optimistă* la Teatrul „A. S. Pușkin“ din Leningrad; D. Aleksidze, care a realizat monumentalul spectacol cu *Oedip-rege* de Sofocle la Teatrul „Ș. Rustaveli“; B. Ravenskih — regizorul spectacolului *Puterea întunericului* la Teatrul Mic; V. Plucek, care a realizat în colaborare cu N. Petrov și S. Iutkevici montarea pieselor *Ploșnița*, *Baia* și *Misterul buf* de V. Maiakovski pe scena Teatrului de Satiră din Moscova; A. Iskenderov, care a montat pe scena Teatrului „M. Azizbekov“ spectacolul *Golful lui Ilici*; A. Ghinsburg, care a realizat spectacolele *Fiica Gangelui* și *Algeria-patria mea* la Teatrul „H. Hamza“; V. Adjemean — regizorul spectacolului *Sub același acoperiș* la Teatrul „G. M. Sundukean“.

S-a desăvârșit în mare măsură nu numai arta regizorilor din generația veche și mijlocie, ci și aceea a tinerilor regizori, ca de pildă : E. Simonov, A. Șatrin, O. Efremov, A. Efros de la teatrele din Moscova ; P. Peterson din Letonia ; I. Petrovski din Kazan ; B. Erin din Bielorusia ; T. Hodjaev din Uzbekistan ; G. Lordkipanidze din Gruzia.

Caracterul innoitor al teatrului sovietic, inclusiv al regiei, constă, înainte de toate, în tendința spre un bogat conținut de idei, în crearea unor chipuri scenice valoroase și veridice. În teatrul nostru există însă și „inovatori“ care caută să reinvie un trecut care s-a perimat de mult. O asemenea încercare a făcut-o artistul E. Garin, reluând spectacolul *Mandatul*.

În lucrările unor regizori se poate observa un simbolism atît de bombastic, încît pur și simplu rămîi uluit cum de este cu putință să se ajungă la așa ceva. De pildă, regizorul M. Gherșt, intenționînd pesemne să demonstreze că lumea burgheză este condamnată la pieire, a hotărît să includă în spectacolul *Intervenția* dansul unui schelet omenesc. Și mai departe a mers regizorul Teatrului din Nijni-Taghil, K. Vedernikov, care, intenționînd să reliefeze situația deznădăjduită a Catherinei în spectacolul *Furtuna*, a așezat-o într-o cușcă.

Dezvoltarea artei regizorale nu este posibilă fără promovarea și formarea unor cadre de regizori tineri. Din păcate însă, trebuie să spunem că în cele mai mari teatre situația nu este deloc satisfăcătoare în acest domeniu.

În continuare, raportorul analizează creația scenografilor.

Exigențele spectatorului sovietic față de artă au crescut considerabil, arată raportorul. Spectatorul nu vrea să tolereze retorismul, șablonul, personajele schematice ; el vrea să vadă opere de artă cu adevărat inspirate, care să conțină importante generalizări artistice. Spectatorul așteaptă de la teatru nu o simplă oglindire, „prin asemănare“, a vieții lui. El nu este satisfăcut de verosimilul mărunț și cere scenei analize, descoperiri, revelații.

Cunoașterea vieții, împletită cu măiestria, cu o strălucită pregătire profesională, înflăcărată de spiritul ideilor socialiste, luminată de teoria revoluționară a marxism-leninismului, iată ce avem nevoie pentru un nou avînt al artei teatrale.

PARTINITATEA, CARACTERUL POPULAR, REALISMUL — BAZELE DE GRANIT ALE CREAȚIEI

Partidul Comunist creează toate condițiile pentru ca teoria artei, inclusiv știința despre teatru și critica de teatru, să se dezvolte cu succes. Cu toate că au apărut o serie de lucrări interesante tratînd problemele dramaturgiei și teatrului, teatrologia noastră mai rămîne în urmă față de exigențele și sarcinile ridicate de viață.

Deficiența științei despre teatru constă în aceea că teatrologii se ocupă prea puțin de problemele actuale, arzătoare, ale vieții noastre. Institutul de Istoria Artelor al Academiei de Științe a U.R.S.S., Institutul de Teatru și Muzică din Leningrad, catedrele de teatrologie ale institutelor se ocupă mai mult de trecutul teatrului nostru. Mulți teatrologi preferă să evite probleme acute ale artei contemporane.

Pericolul principal pe frontul ideologic îl reprezintă revizionismul. Acest pericol se face simțit atât în sfera artei, cât și în sfera esteticii.

În domeniul esteticii, revizionismul își îndreaptă tăișul împotriva tezelor fundamentale ale științei marxist-leniniste, împotriva principiului partinității, al caracterului popular, al conducerii artei de către partid, împotriva metodei de creație a realismului socialist.

Partinitatea socialistă și caracterul popular al literaturii și artei constituie un tot unitar, indivizibil. Noțiunile de partinitate și caracter popular nu pot fi opuse. Trăsătura distinctivă a societății sovietice constă în aceea că partidul și poporul reprezintă un tot unitar, că politica Partidului Comunist, care exprimă interesele fundamentale de viață ale poporului, constituie baza orînduirii sociale și de stat sovietice. Cînd vorbim despre caracterul popular al artei, avem în vedere faptul că, în societatea noastră, arma artei poate sluji eficient poporul, numai în condițiile participării active la lupta pentru traducerea în viață a politicii Partidului Comunist.

Principiul partinității comuniste exprimă legile reale ale dezvoltării artei și literaturii. El s-a afirmat în urma trecerii intelectualității artistice pe calea slujirii poporului, pe calea unei slujiri pline de abnegație, pornită din inimă. Partinitatea comunistă în artă presupune participarea activă a artistului la viață. Partinitatea nu este compatibilă cu atitudinea pasivă și contemplativă față de viață.

Revizionismul încearcă să atace realismul socialist ca metodă artistică, și în acest domeniu el este nevoit să acționeze cu mască, jucînd rolul de fals apărător al esteticii marxist-leniniste. Revizionistii declară că ei se pronunță, chipurile, nu împotriva esteticii marxist-leniniste, ci împotriva așa-zisei „teorii a artei realismului socialist a lui Jdanov“, împotriva „ideilor demodate ale lui Gorki despre artă“ etc.

Adversarii noștri ideologici își îndreaptă atacurile împotriva metodei realismului socialist, pentru că ea este într-adevăr cea mai revoluționară și cea mai progresistă metodă de creație din timpurile noastre; pentru că ea contribuie la crearea unor opere consacrate luptei pentru cauza comunismului; pentru că de noțiunea realismului socialist sînt legate crearea și apariția celor mai bune opere ale artei și literaturii sovietice, care dau puternice lovituri ideologiei burgheze.

Revizionismul dezlănțuie atacuri deosebit de înverșunate împotriva principiului îndrumării artei de către partid. Pentru noi este cît se poate de limpede, de ce tocmai acest principiu, care reprezintă una din temelile vitale ale dezvoltării artei și literaturii socialiste, provoacă mînia furibundă a revizionistilor.

Întreaga istorie a formării și dezvoltării literaturii și artei sovietice, întreaga cale pe care a străbătut-o cultura socialistă demonstrează în modul cel mai convingător că forța artei și literaturii noastre rezidă tocmai în îndrumarea de către partid.

Nu mai Partidul Comunist, transformînd societatea pe baza unor principii noi, luptînd pentru instaurarea unei democrații reale și nu fictive, proletare și nu burgheze, sfărîmă lanțurile dependenței de rob a artistului față de capital și îi creează posibilități cu adevărat largi pentru creație.

Renumita teză leninistă, potrivit căreia partidul nu poate sta departe de dezvoltarea creației artistice, că partidul trebuie să îndrumeze sistematic acest proces, și-a păstrat în întregime forța și în zilele noastre.

Una din sarcinile principale ale esteticii noastre constă în a îndruma în mod efectiv elaborarea celor mai importante probleme ale teoriei și practicii dezvoltării artei sovietice, inclusiv a artei teatrale. Trebuie să se pună cât mai repede capăt rămănerii în urmă în domeniul elaborării celor mai importante probleme ale teoriei artei.

Trebuie să dăm dovadă și pe viitor de vigilență politică și să dăm riposta cuvenită tuturor tendințelor revizioniste, tuturor încercărilor de denaturare a principiilor esteticii marxist-leniniste, să apărăm cu toată hotărârea puritatea ideologică a artei socialiste sovietice.

N. A. Mihailov se oprește asupra discuțiilor care se duc deseori în jurul moștenirii artistice a lui K. S. Stanislavski și V. I. Nemirovici-Dancenko.

Sistemul Stanislavski nu trebuie considerat doar ca un sistem personal al lui Stanislavski. Acest sistem s-a cristalizat în urma generalizării bogatei experiențe a artei noastre teatrale.

Sarcina oamenilor de teatru sovietici este să dezvolte în mod creator măreața moștenire teatrală, fără să lunece în dogmatism, și s-o îmbogățească cu noi descoperiri, cu noi căutări cutezătoare, cu noi realizări teatrale.

Referindu-se la starea și sarcinile criticii de teatru, raportorul arată că cititorii și oamenii de teatru nu sînt satisfăcuți de nivelul teoretic al multor articole publicate în presă. Din lucrările științifice în problemele teatrului sovietic lipsește deseori analiza concretă a unor opere de artă teatrală, iar articolele și recenziile critice, consacrate lucrărilor de teatru, sînt lipsite de o poziție științifică în aprecierea lucrărilor, sînt lipsite de generalizări teoretice profunde.

PROBLEME ARZĂTOARE ALE VIEȚII TEATRALE

În raport sînt amănunțit analizate problemele organizatorice ale teatrului, îndeosebi problema alcătuirii colectivelor teatrale.

(...) Întregirea colectivelor este un proces firesc, fără de care arta nu se poate dezvolta fructuos. Nu trebuie să ne temem de această completare, de această înnoire.

Sîntem ferm convinși că aceste probleme complexe și dificile pot fi just rezolvate dacă ne orientăm după părerea spectatorilor, a organizațiilor de partid, comsomol și sindicale, dacă ținem seama de părerea consiliului artistic.

Memoriul tov. N. S. Hrușciiov către Prezidiul C.C. al P.C.U.S., consacrat problemelor școlii medii și superioare, dat recent publicității, privește viața fiecărei familii sovietice și ridică importante probleme în legătură cu instruirea și educarea tinerei generații. Importanța acestui memoriu depășește cu mult cadrul problemelor legate numai de învățămînt. În fond, acesta este un document care se ocupă de formarea unui nou schimb, de pregătirea unor noi generații de constructori ai societății comuniste.

Problemele ridicate în memoriul tov. N. S. Hrușciiov sînt strîns legate de sistemul pregătirii tinerilor creatori, inclusiv de sistemul învățămîntului teatral.

Este îndeobște cunoscută slaba legătură a școlilor de teatru cu teatrele. Nu mai poate fi tolerată practica în condițiile căreia, în școlile de teatru, cea mai mare parte din timp este rezervată studierii disciplinelor teoretice, iar practicii în producție i se rezervă un timp infim.

La ce se rezumă numeroasele propuneri ale lucrătorilor din teatru în domeniul pregătirii cadrelor actricești? La menținerea duratei de patru ani a învățămîntului; la aceea ca practica în producție să înceapă în facultățile de actorie din cel de-al doilea an de studii; ca această practică să fie dusă în forme variate; și ca ultimul an de învățămînt să poată fi consacrat aproape în întregime numai practicii.

Pentru lărgirea continuă a învățămîntului teatral au fost deschise în R.S.F.S.R. 13 noi studiouri pe lângă cele mai mari teatre regionale. Se intenționează să se deschidă în cursul anului viitor încă 5 studiouri. După cum se știe, la Moscova stagiunea actuală s-a inaugurat prin deschiderea unui teatru special pentru învățămînt.

Printre alte măsuri care au drept scop îmbunătățirea conducerii teatrului, Ministerul Culturii a reorganizat activitatea consiliilor artistice. Tovarășii știu că principiul numirii membrilor consiliului este înlocuit în prezent prin principiul eligibilității. S-a introdus prezentarea obligatorie a raportului de activitate al consiliului artistic în fața colectivului; s-au lărgit drepturile consiliului.

Ministerul a hotărît reorganizarea activității consiliilor artistice pentru că ele trebuie să joace un rol important în teatru, trebuie să fie exponentul părerii colectivului în problemele artistice.

Ar fi util ca această conferință să sprijine activ munca consiliilor artistice și să se pronunțe pentru dreptul de a li se acorda un loc și mai important în viața teatrală.

Teatrele raionale și cele mobile, care desfășoară o activitate cu adevărat uriașă, merită să fie sprijinite prin toate mijloacele. Pentru a veni în ajutorul teatrelor raionale, le-au fost repartizate recent 70 de mașini auto, special utilizate.

Inițiativa Ministerului Culturii al R.S.F.S.R., care intenționează să creeze într-un viitor apropiat pînă la 40 de colective noi, cu personal restrîns, pentru a activa în raioane, este foarte binevenită.

Trebuie să ne preocupăm de teatrele pentru copii. Cu ajutorul C.C. al P.C.U.S., teatrele pentru copii au primit sprijinul cunoscut. Trebuie însă să recunoaștem cu toată sinceritatea că uneori, în unele orașe, lucrătorii din domeniul teatrului găsesc timp pentru teatrele pentru adulți, dar nu găsesc timp și nu acordă atenție teatrelor pentru copii. Asemenea plîngeri le-am auzit nu o dată și ele sînt, pesemne, îndreptățite.

Mai există o latură importantă a vieții teatrale, care are o mare însemnătate principală și care este caracteristică culturii sovietice. Mă refer la teatrele de artiști amatori.

Ideea creării unor teatre orașenești permanente de artiști amatori, în care să joace în timpul liber muncitori, ingineri, funcționari, elevi, este interesantă. Asemenea teatre activează cu succes în unele locuri.

Trebuie sprijinită hotărîrea Ministerului Culturii al R.S.F.S.R., care intenționează să creeze, bazîndu-se pe posibilități și condiții concrete, pînă la 100 de teatre de artiști amatori în acele orașe unde nu există încă colective teatrale de profesioniști.

În curînd, va avea loc un eveniment nou și interesant în viața culturală a țării noastre. Comitetul Central al partidului și guvernul sovietic au hotărît să deschidă, într-una din cele mai frumoase clădiri ale Kremlinului, Teatrul „Kremlin“.

Mulțumind partidului și guvernului pentru crearea Teatrului „Kremlin“, trebuie să ne exprimăm speranța și convingerea că colectivele noastre teatrale se vor strădui să muncească în așa fel încât spectatorul să vadă la Teatrul „Kremlin“ noi și adevărate nestemate ale artei teatrale sovietice.

GRIJA PARTIDULUI ÎNARIPEAZĂ

Izvorul resurselor inepuizabile, al profundei principialități și al unei autentice valori artistice a artei sovietice în general, a artei teatrale în special, rezidă în nemuritoarele idei ale marxism-leninismului, în îndrumarea de către Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, de către Comitetul său Central leninist.

Cel de-al XX-lea Congres al partidului a trasat linia principală a dezvoltării artei și literaturii în etapa contemporană. Congresul a arătat că oamenii de artă și literatură din țara noastră trebuie să lupte ca operele scriitorilor și artiștilor sovietici să ocupe primul loc în lume, nu numai prin bogăția conținutului, ci și prin măiestria și forța lor artistică.

Creatorii noștri păstrează vii în memorie convorbirile membrilor Prezidiului C.C. cu oamenii de artă și literatură, cuvântările tov. N. S. Hrușciiov, prim-secretar al C.C. al P.C.U.S., sintetizate în remarcabilul document de partid, cunoscutul său articol „Pentru o strânsă legătură a literaturii și artei cu viața poporului“. Referindu-se la o serie de probleme importante și analizând cele mai însemnate fenomene ale literaturii și artei, trasând căile principale ale dezvoltării lor, această cuvântare a adus o fundamentală contribuție la teoria marxist-leninistă a artei.

O mare importanță pentru viața artei o prezintă hotărârea C.C. al P.C.U.S. : „Despre îndreptarea greșelilor în aprecierea operelor *Marea prietenie*, *Bogdan Hmelnițki* și *Din toată inima*“. Acest document de partid, bazat pe analiza unei probleme concrete, atinge în același timp probleme mult mai vaste. El a fost primit cu căldură nu numai de compozitori, ci și de toți ceilalți creatori.

Ar fi o gravă greșeală să uităm că hotărârile partidului în problemele ideologice, adoptate în anii 1946—1948, au jucat un rol important în apărarea și afirmarea artei realismului socialist.

În documentele sale, C.C. al P.C.U.S. a amintit și amintește despre necesitatea de a educa oamenii sovietici, îndeosebi tineretul nostru, în spiritul optimismului, al încrederii în propriile forțe, al credinței în victoria finală a comunismului.

Este necesar să atragem atenția conferinței asupra încă unui document al C.C. al P.C.U.S., care ridică cu toată hotărârea problema luptei împotriva banalității, diletantismului și a lipsei de gust în artă. Mă refer la indicațiile C.C. al P.C.U.S. în legătură cu deficiențele și greșelile noastre în ceea ce privește înregistrarea discurilor (...)

Astăzi, în ajunul celui de-al XXI-lea Congres al Partidului Comunist al țării noastre, am dori să raportăm Comitetului Central leninist al partidului că oamenii de teatru sovietici, care formează unul din detașamentele glorioasei armate a artiștilor pe tărîmul artei și culturii din patria noastră, vor fi totdeauna alături de partid, vor sluji totdeauna cinstit și cu abnegație cauza partidului și a poporului, vor lupta ca arta țării socialismului să fie prima în lume, prin meritele sale ideologice și artistice, ca această artă să fie o puternică chemare la muncă și eroism, care să insufle optimism și încredere, să contribuie la triumful măreței și invincibilei învățături a marxism-leninismului în întreaga lume !